

Lacan, J. Préface à l'Éveil du printemps, Autres écrits, pp. 561 563.

Tekst ten został napisany przez Lacana na prośbę J.-A. Millera. Okazją do tego była inscenizacja dramatu „Przebudzenie się wiosny. Tragedia dziecięca.” Franka Wedekinda, w nowym tłumaczeniu François Regnaulta, w reżyserii Brigitte Jaques-Wajeman; był to 1974 rok i Jesienny Festiwal Teatralny (Festival d'Automne).

Prywatnie, Brigitte Jaques-Wajeman była matką reżysera filmowego Élie Wajemana oraz żoną pisarza i psychoanalityka Gérarda Wajemana. Wcześniej wywołała sensację swoją sztuką *Elvire Jouvét 40*, w której wystąpili Philippe Clévenot i Maria de Medeiros. Spektakl został sfilmowany przez reżysera Benoît Jacquot.

J.-A. Miller przetłumaczył dla Brigitte Jaques-Wajeman fragment z Protokołów Spotkań Środowych Freuda i jego uczniów, z 13 lutego 1907 r. dotyczący sztuki Wedekinda i poprosił Lacana o napisanie tekstu. Tekst Lacana został najpierw dołączony do programu Jesiennego Festiwalu Teatralnego, a potem do wydania sztuki.

W nauczaniu Lacana, tekst ten poprzedza wykład 15, z czerwca 1974 r. Seminarium XXI „Les non-dupes errent” (wygłoszony na Wydziale Prawa). Po nim, w listopadzie 1974 r., Lacan wygłasza „Ten Trzeci [Przypis AWS: raz]” (na VII Kongresie Paryskiej Szkoły Freudowskiej w Rzymie) oraz listopadowy wykład Seminarium XXII „RSI” (na Wydziale Prawa).

Sam tekst Lacana, który liczy sobie 3 strony, ukazał się najpierw w czasopiśmie *Ornicar?* No. 39 (1986), str. 5-7. Tekst mówi co następuje:

FR	PL
[p. 561 dans AE] Ainsi un dramaturge aborde en 1891 l'affaire de ce qu'est pour les garçons, de faire l'amour avec les filles, marquant qu'ils n'y songeraient pas sans l'éveil de leurs rêves.	[str. 561 w AE] Oto jak w 1891 roku pewien dramaturg zajął się kwestią tego, czym jest dla chłopców kochanie się z dziewczynami, podkreślając, że nie braliby tego na poważnie bez rozbudzenia ich marzeń sennych.
Remarquable d'être mis en scène comme tel : soit pour s'y démontrer ne pas être pour tous satisfaisant, jusqu'à avouer que si ça rate, c'est pour chacun.	To niezwykle, że [temat ten] został tak zainscenizowany: żeby pokazać, że nie jest to satysfakcjonujące dla wszystkich, lub żeby przyznać, że jeśli to się nie udaje, to każdemu.
Autant dire que c'est du jamais vu.	Innymi słowy, jest to coś, czego nigdy wcześniej nie widziano.
Mais orthodoxe quant à Freud, – j'entends : ce que Freud a dit.	A jednak ortodoksyjne, gdy wziąć pod uwagę Freuda - mam na myśli to, co Freud powiedział.
Cela prouve du même coup que même un Hanovrien (car j'en ai d'abord, il faut que je l'avoue, inféré que Wedekind était juif), que même un Hanovrien, dis-je et n'est-ce pas beaucoup dire ?, est capable de s'en aviser. De s'aviser qu'il y a un rapport du sens à la jouissance.	To również dowodzi, że nawet Hanowczyk (bo na początku – przyznaję – myślałem, że Wedekind był Żydem), że nawet Hanowczyk, mówię - i czy samo to nie mówi wiele? - jest zdolny do odkrycia. Do odkrycia, że istnieje związek między sensem a rozkoszą.
Que cette jouissance soit phallique, c'est l'expérience qui en répond.	O tym, że ta rozkosz jest falliczna, mówi doświadczenie.
Mais Wedekind, c'est une dramaturgie. Quelle place lui donner ? Le fait est que nos juifs (freudiens) s'y intéressent, on en trouvera l'attestation dans ce programme [1].	Ale Wedekind to jest dramaturgia. Jakie przyznać jej miejsce? Faktem jest, że nasi Żydzi (Freudowscy) są nią zainteresowani. Dowód na to znajdziecie Państwo w tym programie [1].

[Note 1.] Programme du spectacle monté par Mme Brigitte Jaques dans le cadre du Festival d'automne en 1974; l'édition comportait le texte de la séance de la Société psychologique du mercredi (Vienne 1907) consacré à la pièce.	[Przypis 1.] Program pokazu zorganizowanego przez Panią Brigitte Jaques, w ramach Jesiennego Festiwalu Teatralnego w 1974 r.; wydanie zawierało tekst środowowej sesji Towarzystwa Psychologicznego (Wiedeń, 1907), poświęconej tej sztuce.
Il faut dire que la famille Wedekind avait plutôt roulé sa bosse à travers le monde, participant d'une diaspora, celle-ci idéaliste : d'avoir dû quitter la terre mère pour échec d'une activité « révolutionnaire ». Est-ce là ce qui fit à Wedekind, je parle de notre dramaturge, s'imaginer d'être de sang juif ? Au moins son meilleur ami en témoigne-t-il.	Trzeba powiedzieć, że rodzina Wedekindów podróżowała po całym świecie jako część tej idealistycznej diaspory - musieli opuścić ojczyznę z powodu niepowodzenia swojej „rewolucyjnej” działalności. Czy to właśnie sprawiło, że Wedekind - mówię o naszym dramaturgu - wyobrażał sobie, że jest żydowskiej krwi? Tak przynajmniej twierdzi jego najlepszy przyjaciel.
Ou bien est-ce une affaire d'époque, puisque le dramaturge à la date que j'ai notée, anticipe Freud et largement ?	A może jest to kwestia czasów, skoro dramaturg, w roku, który wymieniałem wyżej, w dużej mierze antycypuje Freuda?
Puisqu'on peut dire qu'à ladite date, Freud cogite [p. 561] encore l'inconscient, et que pour l'expérience qui en instaure le régime, il ne l'aura pas même à sa mort mise encore sur ses pieds.	Można bowiem powiedzieć, że w tym czasie Freud wciąż kogitował [s. 561 w AE] nad nieświadomym i że co do doświadczenia, które ustanawia jego porządek, nawet po jego śmierci nie stało ono jeszcze mocno na nogach.
Ça devait me rester de le faire avant que quelque autre m'en relève (pas plus juif peut-être que je ne le suis).	Trzeba było, abym ja to zrobił, do czasu aż ktoś inny mnie w tym wyręczy (być może ktoś nie bardziej żydowski niż ja).
Que ce que Freud a repéré de ce qu'il appelle la sexualité, fasse trou dans le réel, c'est ce qui se touche de ce que personne ne s'en tirant bien, on ne s'en soucie pas plus.	Fakt, że to, co Freud zidentyfikował jako seksualne powoduje dziurę w realnym, dociera do nas za sprawą faktu, że ponieważ nikt sobie z tym nie radzi dobrze, to nikogo to już nie obchodzi.
C'est pourtant expérience à portée de tous. Que la pudeur désigne : du privé. Privé de quoi ? justement de ce que le pubis n'aille qu'au public, où il s'affiche d'être l'objet d'une levée de voile.	A jednak jest to doświadczenie, które jest w zasięgu każdego. Co wyznaczone jest przez skrepowanie: to sfera prywatna. Prywatna [AWS: po fr. słowo „privé” daje grę słów: <i>prywatny</i> i <i>pozbawiony czegoś</i>] wobec czego? Właśnie wobec faktu, że wzgórek łonowy jest wystawiany na widok publiczny, gdzie prezentuje się jako obiekt podnoszenia zasłony.
Que le voile levé ne montre rien, voilà le principe de l'initiation (aux bonnes manières de la société, tout au moins).	To, że podniesiona zasłona nic nie pokazuje, jest zasadą inicjacji (w każdym razie inicjacji w odniesieniu do dobrych manier społeczeństwa).
J'ai indiqué le lien de tout cela au mystère du langage et au fait que ce soit à proposer l'énigme que se trouve le sens du sens.	Wskazałem na związek między tym wszystkim a tajemnicą języka i faktem, że to właśnie w proponowaniu zagadki znajduje się sens sensu.
Le sens du sens est qu'il se lie à la jouissance du garçon comme interdite. Ce nom pas certes pour interdire le rapport dit sexuel, mais pour le figer dans le non-rapport qu'il vaut dans le réel.	Sens tego sensu polega na tym, że wiąże się on z rozkoszą chłopca jako zakazaną. W tym określeniu nie chodzi o zakazanie tak zwanego stosunku płciowego, ale o jego unieruchomienie w braku stosunku, czym jest on w realnym.
Ainsi fait fonction de réel, ce qui se produit effectivement, le fantasme de la réalité ordinaire. Par quoi se glisse dans le langage ce qu'il véhicule : l'idée de <i>tout</i> à quoi pourtant fait objection la moindre rencontre du réel.	W ten sposób funkcji realnego nabiera to, co faktycznie się produkuje, fantazmat zwykłej rzeczywistości. I tak to, co przekazuje język, wślizguje się do niego: a jest to idea <i>wszystkiego</i> , wobec której budzi jednak sprzeciw każde najmniejsze zetknięcie z realnym.
Pas de langue qui ne s'en force, non sans en geindre de faire comme elle peut, à dire « sans exception » ou à se	Nie ma języka, który nie próbowałby - nie bez narzekań o robieniu wszystkiego, co się da - powiedzieć powiedzieć

corser d'un numéral. Il n'y a que dans les nôtres, de langues, que ça roule bille en tête, le tout, – le tout et à toi, si j'ose dire.	"bez wyjątku" lub wzmocnić to za pomocą liczebnika. Jedynie w naszych językach idzie to śmiało: wszystko i tobie - jeśli mogę tak powiedzieć. [Przypis AWS: Wydaje się, że chodzi tu o nawiązanie do wyrażenia z końca XVIII wieku „à tu et à toi” czyli „od ty do ciebie”, co oznacza mówienie do kogoś po imieniu, czyli bycie z kimś w bliskiej zażyłości, po fr. „tutoiement”.]
Moritz, dans notre drame, parvient pourtant à s'excepter, en quoi Melchior le qualifie de fille. Et il a bien raison : la fille n'est qu'une et veut le rester, ce qui dans le drame passe à l'as.	W naszym dramacie Maurycemu udaje się jednak uczynić z siebie wyjątek, stąd Melchior nazywa go dziewczyną. I ma rację: dziewczyna jest tylko jedna i chce taka pozostać, co w dramacie jest pomijane.
Reste qu'un homme se fait. L'homme à se situer de l'Un-entre-autres, à s'entrecroiser entre ses semblables.	Faktem pozostaje, że mężczyzna staje się mężczyzną, gdy sytuuje siebie jako mężczyznę. Jeden-pośród-innych, poprzez włączanie siebie między swoich bliźnich (z fr. semblables).
Moritz, à s'en excepter, s'exclut dans l'au-delà. Il n'y a que là qu'il se compte : pas par hasard d'entre les morts, comme exclus du réel. Que le drame l'y fasse survivre, pourquoi pas ? si le héros y est mort d'avance.	Maurycy, czyniąc z siebie wyjątek, wyklucza się idąc w kierunku świata pozaziemskiego. Tylko tam się liczy: nie przez przypadek liczy się wśród zmarłych jako wykluczony z realnego. Dlaczego nie sprawić, żeby dramat pozwolił mu tam przetrwać? Skoro już i tak nie żyje.
C'est au royaume des morts que « les non-dupes errent », dirais-je d'un titre que j'illustre.	To w królestwie zmarłych „błądzą ci, którzy nie dają się zwieść” [Przypis AWS: z fr. « Les non-dupes errent », tytuł Seminarium Lacana], powiedziałbym na podstawie tytułu, który zilustrowałem.
Et c'est pour cela que je n'errerais pas plus longtemps à suivre à Vienne dans le groupe de Freud, les gens qui déchiffrent à l'envers [p. 562] les signes tracés par Wedekind en sa dramaturgie.	I dlatego nie zamierzam dłużej dawać się zwieść podążając za ludźmi z grupy Freuda w Wiedniu, którzy odszyfrowują na opak [s. 562 w AE] znaki nakreślone przez Wedekinda w jego dramaturgii.
Sauf peut-être à les reprendre de ce que la reine pourrait bien n'être sans tête qu'à ce que le roi lui ait dérobé la paire normale, de têtes, qui lui reviendrait.	Z wyjątkiem, być może, ponownego podjęcia ich w tym punkcie, że królowa może być bezgłowa, dopóki król nie pozbawił jej normalnej pary głów, które by jej przysługiwały.
N'est-ce pas à les lui restituer (de supposer face cachée) que sert ici l'Homme dit masqué. Celui-là, qui fait la fin du drame, et pas seulement du rôle que Wedekind lui réserve, de sauver Melchior des prises de Moritz, mais de ce que Wedekind le dédie à sa fiction, tenue pour nom propre.	Czy to nie po to, aby je jej przywrócić (gdyby założyć, że twarz jest ukryta), służy tutaj tak zwany Człowiek Zamaskowany? Ten, który kończy dramat, i to nie tylko ze względu na rolę, jaką Wedekind rezerwuje dla niego, polegającą na uratowaniu Melchiora ze szponów Maurycego, ale dlatego, że Wedekind dedykuje go swojej fikcji, jako imię własne.
J'y lis pour moi ce que j'ai refusé expressément à ceux qui ne s'autorisent que de parler d'entre les morts : soit de leur dire que parmi les Noms-du-Père, il y a celui de l'Homme masqué.	Czytam w nim to, czego wyraźnie odmówiłem tym, którzy nie autoryzują się inaczej niż by mówić spośród umarłych: powiedzieć im, że wśród Imion Ojca jest Imię Człowieka Zamaskowanego. [AWS: aluzja do przerwania przez Lacana Seminarium o Imionach Ojca, w liczbie mnogiej, po jednym wykładzie.]
Mais le Père en a tant et tant qu'il n'y en a pas Un qui lui convienne, sinon le Nom de Nom de Nom. Pas de Nom qui soit son Nom-Propre, sinon le Nom comme ex-sistence.	Ale Ojciec ma ich tak wiele [Przypis BN: imion], że nie ma Jednego, które by mu pasowało, poza Imieniem Imienia Imienia. Nie ma Imienia, które byłoby jego Imieniem Własnym, z wyjątkiem Imienia jako ekszystencji.

Soit le semblant par excellence. Et « l'Homme masqué » dit ça pas mal.	Innymi słowy, pozor par excellence. A „Człowiek Zamaskowany” mówi to całkiem dobrze.
Car comment savoir ce qu'il est s'il est masqué, et ne porte-t-il pas masque de femme, ici l'acteur ?	Bo skąd możemy wiedzieć, kim on jest, skoro jest zamaskowany i czyż aktor nie nosi maski kobiety?
Le masque seul ex-sisterait à la place de vide où je mets La femme. En quoi je ne dis pas qu'il n'y ait pas de femmes.	Sama maska eks-zystowałaby w miejscu pustki, w którym umieściłem Kobiętę. Nie twierdzę przez to, że nie ma kobiet.
La femme comme version du Père, ne se figurerait que de Père-version.	Kobieta jako wersja Ojca [AWS: z fr. <i>version du Père</i> co umożliwia grę słów ze słowem <i>perwersja</i>], może jedynie być wyobrażona jako perwersja [z fr. <i>Père-version</i>].
Comment savoir si, comme le formule Robert Graves, le Père lui-même, notre père éternel à tous, n'est que Nom entre autres de la Déesse blanche, celle à son dire qui se perd dans la nuit des temps, à en être la Différente, l'Autre à jamais dans sa jouissance, – telles ces formes de l'infini dont nous ne commençons l'énumération qu'à savoir que c'est elle qui nous suspendra, nous. [p. 563]	Skąd mamy wiedzieć, jak to sformułował Robert Graves, że sam Ojciec, odwieczny ojciec nas wszystkich, nie jest jedynie jednym z Imion Białej Bogini, tej, która, jak to ujął, gubi się w nocy czasu, bowiem jest Różniącą się, Inną na zawsze w swojej rozkoszy - takiej jak te formy nieskończoności, których wyliczanie zaczynamy wiedząc tylko, że ona jest tą, która nas zawiesi. [s. 563 w AE]
le 1er septembre 1974.	1 września 1974 r.
	Tłum. i przypisy: Anna Wojakowska-Skiba, red. Bartosz Niemier.